

Westmannen

Nr 1

Bergen, 20. januar 2000

16. årgang

Aasen-mål utstøytt eller nedstøytt til sideforms plass

Normaliseringsframlegget frå fagnemndi «ei ettergløyma som ikkje høyrer heime etter at Kulturdepartementet hev avblåse samnorskpolitikken ...»

Formann Håvard Tangen i Høgnorskringen skriv dette i Høgnorsknytt um normaliseringsutkastet for nynorsk frå fagnemndi i Norsk språkråd, som skal fram på årsmøtet i Språkrådet 3. og 4. februar. Attgjeve s. 3 og 4 i dette bladet. Me merkar oss at skiljelinone i fagnemndi ikkje alltid er fastfrosne. Stundom stend samnorskvenner saman med meir tradisjonelle um innslepp av klassiske ordformer, um so på ulike premissar.

I gamle mål blandingspor

Me finn døme på at klassiske ordformer vert lyft til høgre status. Inntak av [hev], notid av ha(va), hev ei typologisk sida som me meiner er viktig. Skrivemåten *speida(r)* er so. Enn andre ord i ei litt onnor gruppa, som *bred(a)*, *greid(a)*, *leid(a)*, *leidar*, *keid(a)*, *reid(a)* og *snau(d)?*

Hovudstraumen i utkastet gjeng hin vegen. Kva slag norskspråkleg umsyn ligg bak ynskjet um å stryka eit ord som (ein) *leting*, og støyta ned *steinut* til sideform- både stod på eineplass hjå Aasen. Freistnaden på forbod mot hokyns i-ending i en-adjektiv (ei [naki] grein) er meiningslaus. Me tek med frå ordleggingi til Tangen: «Denne tilrådingi er endå meir uppsiktsvekkjande og uforsvarleg sidan det målslege klimaet hev laga seg mykje um dei siste tiåri. Samnorsken hev ikkje lenger noko hegemoni; det er målfreds- og tvomålstanken som no hev breidt seg ut. Difor høyrest det meir ut som ein kald gufs frå fortidi, ei ettergløyma som ikkje høyrer heime etter at Kulturdepartementet hev avblåse samnorskpolitikken i Stortingsmelding nr. 13, 1997-98». Me legg til: vert utkastet vedteke, skapar det korkje fred eller framgang for nynorsk mål.

Slumpesame talekast er vegvisar

Språkrådet hev påhevda talemål i dag til

vegvisar. Ei sak er at me må undrast på kvar dei finn dette talemålet; er det i ein eller annan by, i ein eller annan landslutt – eller er det hovudsakleg skrivebordstankar? Slike talekast kann skifta, dei kann snu eller enda i gløymsla, og retteleg målføregransking synest vanta. Men lat dette vera nett her; me vil fram til at Språkrådet synest byggja einast på det dei trur er den aller siste notidi (synkroni), utan synleg tanke på røter og fortid (diakroni). Utfallet vert eit skriftmål, ulærleg, bygt på eit til dels tenkt talemål i notidi, utan fortid og, kann me trygt segja, utan framtid. Talevanar vil skifta sumtid og sumstad heretter som tidlegare, fram og att, og eit skriftmål som hoppar etter, vil ikkje folk bry seg med å læra. Dei aller fleste ventar å finna eit fast målmyster i skriftmålet, og når dei nemner «rett» og «urett» mål, tenkjer dei på sogebakgrunnen. Kring 84 % av grunnskuleelevarne hev bokmål til hovudmål; dette set merkje på målbruk i nynorsk med, og det vil føra til det endelege bokmålshegemoniet. Nynorskgreini i Språkrådet kunde ha motverka denne uferdi, men fagnemndfleirtalet synest sova.

Det trengst politisk innspel

Det hev vore på tale å skipa um Språkrådet til eit råd med færre rádslemer og utan målblandingsheimel. Det er på høg tid, serleg av umsyn til nynorsk. Me kunde tenkja oss eit fåment råd for målvern og måldyrking med talsmenn for målsamskipnader frå alle fløyar (me talar um nynorsk; bokmålsfolk/riksmålsfolk fær stella med sitt som dei vil.) Eit innpel trengst frå staten ved Kulturdepartementet. Dei hev Stortinget med seg. Kvifor skal me meir enn andre folk slita med eit offentleg råd som driv kronisk målfikling og aldri gjev målet voksterro?

Lite sogeyversyn

So lenge nynorsk hev vore i skriftleg bruk, hev det alltid funnest alternative former og i nokon mun valfrie skrivemåtar. Departementet (1893) sette opp fem bøker av ulike bokskrivarar til mynster i skulen, med visse skilnader i målet. Staleg lærebokmål kom i 1901, med Hægstad-målet til hovudform og midlandsmalet valfritt i skulen. Midlandsmalet med kom inn i lærebøker. Allvisst i mållæra til Lars Eskeland i 1902. Eskeland, lærebokskrivar og skulemann, meinte alt no at staten la seg for mykje burt i sjølve målet!

I 1917 slo samnorskideologien til. Utfallet vart likevel toleleg, takk vere revisjonsnemndi (læreboknemndi).

I 1938 og 1959 fekk den tilsikta målblandingslæra si glanstid, med agitasjon snarare enn sakleg grunngjeving, og med statleg mållagingsverksamhet, eit tvangstiltak med statleg heimel, som føerde til den rasande riksmaalsstormen som Indrebø venta vilde koma, og som alt i 1959 hadde seigra. Etter krigen hev statlege måldiktatorgan vore kroniske, men Språkrådet stadfestet alt frå opningi at riksmalet skulde få si liberalisering i tradisjonell leid. Det fekk riksmalet. Og der stend me. Det nynorske normaliseringsframlegget no lovar ingen målfred og ingen framgang.

Ordtøkjet

**Var ikkje Myrkret,
so visste me ikkje av
Stjernor.**

Etter Ivar Aasen

I dette bladet

Normaliseringi og Språkrådet	1,3 og 4
Høgnorskdagane år 2000	2
Sigurd Sandvik: Um å orsaka	5
J. Gjerdåker: Tor Jonson	5
L.B. Marøy: Forklæringsprinsippet	6
Arne Horge: Bokmeldingar	6,13
Hansatidi	7
Målføri og nynorsken	7
Ordskifte	8,9
T. M. Edvardsen: Avnorsking	9
T. M. Edvardsen: Dikt (umsett)	9
E. Dalseth: Tenkjing og teologi	10
Steffens: Um Carl Jung	11
Jerdal: Um Per Dingsøyrr	12
L.B. Marøy: Kunsten vinn sinnet	14
Jolhelsing frå Vladimir L. Puzatov i Russland	14
Nynorsk dikt-CD i kjømdi	15

Dessutan Ordtøkjet, Vestmannalaget, småmeldingar, Sagt, Telefonen, Godt sagt, Sluttordet m.m.

Sunnmøre Vestmannalag

Sunnmøre Vestmannalag hev sendt ut fyrste lagsskrivet sitt i det nye tusundåret, og laget held ope møte i Volda den 26. februar kl. 14 på Bedehusloftet. Johan H. Grimstad med mangslungne hugmål kjem frå Hareid og skal innleida um sjølvvalt emne innan temaet målsak og kulturskapande arbeid.

På møtet vert det kaffiykt og song. Og som vanleg er det fritt tilgjenge.

Laget hadde eit ope møte i november på same staden, og det fekk umtale i bladet Møre, Volda, og Møre-Nytt, Ørsta. Dertil hev det vore aktiv møteverksemd i styret, og laget hev nokre gonger saman med Volda og Ørsta Mållungdom vore framme i lokalavisone.

Sunnmøre Vestmannalag skipar saman med mållungdomen til Høgnorskdagane på Sunnmøre i tidi 12. til 14. mai i år. Meir um dette annan stad på denne sida og sida 5.

Ny «Fram daa, Frendar»

Tett fyre årsskiftet kom ny «Fram daa, Frendar», årboki som hev kome ujamne millomrom i snart 50 år frå Norsk Måldyrkingslag (Akademi for det Norske Målet). Årboki 1999 hev nr. XI i rekkja og er på 140 sidor, i nokolunde velkjend bunad, og med mangsidugt innhald..

Gjæve gåvor til Vestmannen

Gåvone frå rause gjevarar er ein bjerbelke for Vestmannen, og stor hev gjevarhugen vore kring tusundårsskiftet. Kr 9500 hev me på lista vår!

Ivar Eskeland, Oslo, 150. Lars Lundheim, Trondheim, 100. Henning Henriksen, Os, 100. Hallgeir Flø, Oslo, 100. Ole Gilje Dale, Skien, 50. Olav Bakken, Eide, 200. Johan Krogsæter, Vatne, 150. Marie L. Holm, Oslo, 150. Arnold Lund, Sandnes, 150. Olga Meyer, Oslo, 50. Magne Myhra, Voss, 50. Marta Tryti, Olsvik, 50. Olav Felland, 150. Dagny Vestheim, Ulvik, 50. Olga Vatnamot, Sirevåg, 50. Helga Hirth, Bergen, 150. Kjell Thomsen, Rådal, 150. Klara-Elisabet Hartveit, Indre Arna, 50. Frøydis Lehmann, Rådal, 50. Sigurd Sandvik, Halsnøy Kloster, 750. Eyvind A. Dalseth, Vågland, 150. Thoralf Bergwitz, Arendal, 100. Torgeir Hetland, Hommersåk, 100. Kristi Øye, Dalekvam, 100. Knut O. Dale, Odda, 100. Einar Torgilstveit, Fyllingsdalen, 100. Torolv Hustadd, Nesttun, 100. Johan A. Schulze, Oslo, 100. Halldis Torvund, Stavanger, 50. Egil Lehmann, Rådal, 50. Jostein Ytre-Eide, Voss, 50. Namnlaus, 50. Ivan Digernes, Oslo, 150. Martin Votlo, Haus, 100. Sigrid Hansteen, Oslo, 100. Anders Austefjord, Laksevåg, 50. Siri Jordal, Hjellestad, 50. Liv Nyborg, Kysnesstrand, 50. Sveinung Helgheim, Oslo, 150. Agnar Kleppe, Ulvik, 100. Gunnar Ottne, Hurdal, 100. Knut K.

Homme, Valle, 100. Daniel Hydle, Ulvik, 50. Johan H. Grimstad, Hareid, 50. Magne Askeland, Haukeland, 150. Øystein Færøyvik, Bergen, 150. Arild Løvestad, Stora Sundby, Sverige, 100. Bjarne Målsnes, Kokstad, 50. Synneva Urheim, Kinsarvik, 200. Magne Myhren, Oslo, 150. Arne Gjeraker, Kaupanger, 100. Sigbjørn Heie, Frekhaug, 50. Hallvard Hegna, Atrå, 50. Paul Sandøy, Brønnøysund, 100. Namnlaus, 350. Halvor Sigurdsen, Kristiansand, 100. Leidulf Hundvin, Fyllingsdalen, 50. Salmun, S. Jarane, Bergen, 50. Johannes Heggland, Tysnes, 150. Os og Fusaposten, Os, 150. Knut Indrebø, Oslo, 350. Gudmund Harildstad, Oslo, 200. Jostein Stokkeland, Krokkleiva, 50. Willy N. Heggøy, Taxton USA, 200. Torvid M. Edvardsen, Szczecin, Polen, 50. Asbjørn Roaldset, Oslo, 50. Arne Ivar Kjerland, Sætre, 100. Lars Eikevik, Flekke, 100. Kåre Flokenes, Stavanger, 100. Jan Frode Bordvik, Bergen, 150. Reidar Thernes, Oslo 1000. Astrid Clausen, Florvåg, 50. Marit Fjordheim, Vatnstraum, 100.

Hjarteleg takk til gjevarane!
VESTMANNEN, 6143 Fiskåbygd
Gironr. 0802 4 25 63 92

Høgnorskdagane år 2000 vert 12. - 14. mai

Høgnorskdagane på Sunnmøre tok til 1998 og var fyrste målsamlingi på Sunnmøre i sitt slag etter krigen. Dei hev vorte årvisse og Høgnorskdagane 2000 vert fredag 12. til sundag 14. mai, truleg i huset åt Volda Røde Kors.

Fredag 12. mai

Uppstart/innsjekking kl. 18-18.30.
18.30: Innleiding ved Klaus Johan Myrvoll og Anders Olsen. Målsoga og strukturen i høgnorsken.
19.30: Kvileykt.
20: Plenumsordskifte. Etterpå sosialt samvær.

Laurdag 13. mai

10. Frode Jens Strømnes talar um kognitiv

språkpsykologi.

10.45: Pause.

frå kl. 11: Gruppeordskifte, deretter plenumsordskifte.

13. Matykt.

14: Håvard Tangen: Norskfagskritikk. Det er ikkje sant alt som stend i Koplingar frå landsgymnas til Kristviks pedagogikk ved høgskulen i Volda.

16: Plenumsordskifte.

17: Språk og samfund. Fleire moglege innleidrarar. Arild Olsen: Um det nasjonale og folkekulturen e.l.

Deretter avrunding og sosialt samvær.

Sundag 14. mai

10: Evt: Svein Arne Myhren: Nynorsk folkedaning/folkeupplysningsideal.

Bladpengar Vestmannen år 2000

Me er komne inn i år 2000, og den klassiske norske målrørsla, høgnorskrørsla, er i vokster. Vestmannen er eit av tiltaki som me treng i det nye tusundåret til å spreida tankane og målet vårt. Mange hev nytta girokortet i nr. 9/99 til å senda bladpengar. Takk! Og takk for gåvor! Me vonar at dei som enno stend til rest, hev høve til å gjera upp med det fyrste.

Girokontoen vår er **0802 4 25 63 92**.

Me ynskjer alle eit godt og framgangsrikt nyår!

Vestmannen

Vestmannen kjem med 10 nummer i året
Bladpengar kr. 150,- for året
Studentpris kr. 100,-

Kan tingast på poststader og frå
Vestmannen, 6143 Fiskåbygd

Postgiro: 0802 4 25 63 92
Bankgiro: 6504.10.12484

Utgjevar:
Vestmannalaget,
5000 Bergen
Telefon 55 34 33 77

Tilskrift for all post: Vestmannen, 6143 Fiskåbygd
Internett: www.geocities.com/nynorsk.geo

Bladstyrar:
Jostein Krokvik
6143 Fiskåbygd
Telefon 70 02 14 29

Reknesaksførar:
Helge Liland
Midgeilen 16
5067 Store Milde

Prenta hjå:
Nytrykk as
6143 Fiskåbygd
Telefon 70 02 13 07
www.nytrykk.no

VESTMANNALAGET

Komande møte i vinterhalvåret 2000. Faste
møtedagar er torsdager kring midten av
månaden. Møti vert haldne på Bryggens
Museum kl. 19. Mat, kaffi og Tuftekallen på
lagsmøti.

Torsdag 20. januar 2000 kl. 19: Fyrste
møtet i det nye tusundåret. Tidlegare
brannsjef i Bergen, Einar K. Gjessing,
talar um Bergens-brannen 1916.
Ljosbilete.

Torsdag 17. februar: Asbjørn Tveiten
talar um Erlings Kristviks pedagogikk.

Torsdag 16. mars: Årsmøte. Eldbjørg
Gunnarsson talar um organisasjons-byg-
gjing. Korleis kann lagslemene auka
aktiviteten i friviljuge organisasjonar?

Torsdag 13. april. Talar seinare.

Torsdag 11. mai: Bussferd til Bjørn
West-museet i Masfjorden. Turen byrjar
kl. 17. Til Bergen att kl. 21. Påmelding
på lagsmøti eller til formannen i brev
eller tlf. 55 34 33 77.

Formann: Lars Bjarne Marøy,
Eliasmarken 14, 5163 Laksevåg,
Tlf. 55 34 33 77

Kassastryrar: Bjarne Storheim, 5938
Sæbøvågen. Tlf. 56 37 10 71

Erling Kristviks pedagogikk

Vestmannen viser til den gilde møtelista
ovanfor yver dei planlagde møti i
Vestmannalaget vårhavåret i året 2000.
Emni er mangslunge og forvitnelege,
um bergensbrannen 1916, organisasjons-
byggjing m.m. Det er eit teikn i tidi, kan-
skje, at Erlings Kristviks pedagogikk
atter kjem i sokkeljøset. Kristvik var ein
framskoten pedagog i millomkrigstidi og
han skreiv ruvande lærebøker for lærar-
studentane. Han hev vorte eit namn i
brennpunktet etter at Rune Slagstad drog
han fram att i boki si «De nasjonale stra-
teger» i 1998. I 1999 kom det ei ny bok
som m.a. tek fyre seg Kristviks pedago-
gikk og livsgang. Den nye boki heiter
«De strategiske pedagoger», og forfattar
er pedagogen Erling Lars Dale.

Når Språkrådet vil normalisera – Av Håvard Tangen, formann i Høgnorskringen

Fyrste luten av eit innkast i Høgnorsknnytt nr. 4/1999

For oss på høgnorsksida er det vel å smyrja tjukt på um me skulde hævdha at framlegget til ny læreboknormal slær ned som eit ljon frå klår himmel. I alle hovuddrag fylgjer framlegget dei faste, tilvande linone som i heile etterkrigstidi – men eitt er nytt: *Retorikken* kring det. Her er ikkje lengre tale um å finna samformer med bokmål, ikkje offisielt i alle høve. Heller vert umsynet til at målet skal vera *lettlaert* og *einfelt* understrika både ein og two gonger. Det er meir um å gjera å hava støduge reglar å halda seg til enn å finna eit sterkt samsvar millom tale og skrift. I seg sjølv treng me ikkje låta ille yver dette umsynet, det skulde strengt teke koma oss til godo. I denne samanhebngen syner det seg derimot at argumen-
tet vert vendt *imat tradisjonsnorsken* og nyttat mest nidkjært til å tyna ned dei fulltonande formene som enno hev klamra segt fast i læreboknormalen.

Fyrr hev me på vår kant lagt vekt på regelsamanhang, system og einskap. No
vert einskapstanken umgjord til sitt eige rengjelæte av fagnemndi i Språkrådet,
og der høgnorskfolk fyrr talde til samling um etymologisk rettskriving, hev
«språkplanleggjarane» samla seg um former som er mest utbreidd i dag.
Umgruppet *skrifttradisjon* hev dei gjeve ei so trøng råma (skrifttradisjon = er skrift-
legt bruk i dag) at det grensar til vitskapleg sneversyn. Nokor upprydjing i dei
tungvinte «reglane» (um me i det heile kann kalla det so) for vokalar som t.d. y/ø
(«bytte» og «følgja» er nynorske lærebokformer) finn me ikkje. I dei tilfelli der
det røynlege bruket av nynorsken i dag kann gagna høgnorsken (sideformer som
gamal og *fylgja* er mykje nyttat, òg den forbodne formi *fårleg*), vender fagnemndi
det døuve øyra til. Heller ikkje er former som *byggjing* og *tenkjing* med «j» tillat-
ne att, endå det hadde spart mykje raudt lærablekk på skulane. Sét under eitt er
framlegget frå fagnemndi ein mislukka freistnad på å læreboknormalisera nynor-
sken inn i éin ham. Utfallet hev vorte både inkonsekvent, uhistorisk og unorskt.
Når Språkrådet gjer sitt verste bør me ikkje lata det i fred. (Sjå s. 4).

Ei politisk sak

Vestmannen er samd i det formannen i Høgnorskringen skriv s. 3 og 4. Han skal
ha stor ros. Um reaksjonane mot det påtenkte hogget mot offisiell nynorsk vert
sterke nok, kann det føra fram, og i det lengste vil me vona rádslemene i
Språkrådet hev betre gangsyn enn fleirtalet i fagnemndi. Elles meiner me dei poli-
tiske styremaktene (Kulturdepartementet) no må umskipa Rådet med nye rádsle-
mer og tilnærtingsfri lovheimel (utan § 1 pkt. 2) slik at fleirtalet i nynorskgreini
må fylgja same målpolitikk som bokmålsgreini. Tidi for denne umskipnaden er
no yvermogi.

Jostein Krokvik

Framlegg til språkrådsmøtet um nynorskbrigde i læreboknormalem

Av Håvard Tangen (Or Høgnorsknytt, sjå s. 3)

Dei mest audsynlege framleggi til brigde i den nynorske læreboknormalen er:

1) Den linne bøygjemåten for inkjekynsord skal setjast i klomber: *[Hjarta–hjarta–hjarto–hjarto; auga–auga–augo–augo;*

øyra–øyra–øyro–øyro] I staden skal det heita som elles i inkjekyn: Hjarte–hjartet–hjarte–hjarta; eit auga–auge–auge–auga osb.

2) Veikjing av *u-* og *i-*ljodbrigde. Sume av dei gamle og innarbeide umlydde ordi skal støytast ned i klomber:

T.d. *[å læsa]* for låsa, *[hysa]* for husa, *[ljud]* for lyd; *[born]* for barn; *[myser]* for mus (fleirtal); *[nørdre]* for nordre; *[moske]* for maske; *[honk]* for hank, *[sjoda]* for syda, m.m.

2) Tvfeld medljod (konsonant) grip um seg meir på kostnad av einfelde: *[Hamar* (for hammar), *søma* (sømma), *medlemen* (medlemmen), *brudgomen* (brudgommen)] m.m.

4) Einstaka klassiske nynorskord vert inneråma i klomber: *[Nykel, tynne, honom, (hus)flit, eit mod, ein ukse, mol* (for møll), *samkvæme* (samkvem), *sev* (siv), *sudlandsk* (sydlandsk), *suddening*, ei *kluft*, eit *hyrne*, ei *myrne*, *tilfellegeleg*, ei *ødle*, endingi *-ut* (*steinut*)].

5) Sume former av gjerningsord vert nedgradera til klomberformer: *[Sagde* (av å seia d.e. segja); *tolde* (av tola); *slege* (av slå); å *hanga* og fortid *hekk*; *strøya* (for strø); *beda–bed* (for be–ber); *byda–byd* (for by–byr), *draga, gjeva, hava, lata*.

6) **FORBOD** mot sume klassiske ordformer: ein *greive*, eit *lakan*, å *fumla, sumla, snurka, tumsen, grum(gut), styrd* (stiv), (ferje) *lægje*.

7) Innhogg mot i-målet som er tillate i sideformene i dagsens skulerettskriving: I-ending i hokyn av adjektiv vert **forbodi**: *Ei opip hand* skal no òg på i-mål heita «*Ei open hand*» (!!?)

Samstundes vert ein flokk av dei bokmålsnære formene i skulemålet, som hev stade i klomber eller vore i læreboknormalen, innehagna i klomber eller forbodne. T.d. fikk (av å få), annen (annan), deires, utafor (utanfor), å tru, mye m.m. Berre ei gamal klassisk form (sers levande) kjem inn att etter lang forbostid (sidan 1938): *hev* (av ha(va).

Eit demokratisk organ for målrøkt?

Endå sume samnorske ord ek ut or normalen i hin enden, stend hovudstemna fullklår for oss: Den påtenkte normaliseringi av nynorsken gjeng mykje einsidig ut yver den høgnorske eller høgnorsknaere luten av rettskrivingi, og um det so er vanvares, skubbar «språkplanleggjarane» i fagnemndi (Faarlund, Byberg, Sandøy og Nordstrand – berre 4 personar er nok!) nynorsken mange stig i bokmålsleid. Dei røynde gjerningane til Norsk språkråd stend i skjerrande kontrast til det demokratiske fennisset organet freistar gøyma seg bak. Fire mann – um dei so kann visa til aldri so mykje målvitskapleg visdom og vidsyn – hev ingi fullmakt av det norske, skrivande folket til å nyta målnormeringi som si eigi little leikegrind med fritt armslag for å klubba ned dei formene som ikkje stend hjarta deira nærest. I røyndi er tilrådingi frå fagnemndi kontraktbrot – uppsegjing av den avtala som me lærde og prenta inn i skulen, at Språkrådet skal hanskast med *Målrøkt*. Alle illusjonar um at Språkrådet skal hava umpsut med målet, raknar i saumane etter dette. Denne tilrådingi er endå meir uppsiktsvekkjande og uforsvarleg sidan det målslege klimaet hev laga seg mykje um dei siste tiåri. Samnorsken hev ikkje lenger noko hegemoni; det er målfreds- og tvomålstanken som no hev breidd seg. Difor kjenner me det mest som ein kald gufs frå fortidi, ei attergløyma som ikkje høyrer heime etter at Kulturdepartementet hev avblåsé amnorskpolitikken i Stortingsmelding nr. 13 (1997–98), sanksjonera av Riksstyret 19/12-97 og seinare godkjend samrøystes av Stortinget.

På folkemåls grunn?

Tilrådingi frå fagnemndi bryt med det mandatet Språkrådet sjølv gav seg då retningslinone vart strika upp i 1997. Då heitte det at normeringi skulde byggja på skriftradisjonen og fylgja den indre bygnaden i målet og målføri. I staden hev fleirtalet i fagnemndi (ho er ikkje samstelt allstødt) valt å meinstra på prinsippet på um at målet skal hava berre ei form og retta seg etter reglar utleidde etter ei ny og hittil ukjend tolking av djupstrukturen i norsk mål. Etter tolkingsmåten åt Jan Terje

Faarlund, nemndformannen som hev visst å nyta dubbelrøysti si meir enn éin gong (til liks med Kark i Sverige), fell det seg so at den linne, gamle bøygjemåten av inkjekynsord, som *auga, hjarta, øyra*, er «uregelrett». Og endå meir: Formi *opi* i «ei opip hand» er systemstridig (sic), «i og med at adjektiv elles etter regelen har same form i hankjønn og hokjønn». So bakvendt er det råd å ordleggja seg. For ein professor av Faarlunds kaliber skulde det vera ei kjengsjerning at adjektiv som endar på *-en*, er ei serskild grein av adjektiv som ikkje kann blandast med andre. Tvert imot er er «ei opip hand» mykje meir systemrett enn «ei open hand» sidan ending på *-en* høyrer til hankynet: «Ein vaken gut, den vakne guten». I-ending er derimot hovudformi for hokyn i skriftleg nynorsk: *Ei opip hand*, den *opne handi*».

I mange målføre, det som av «språkplanleggjarane» vert rekna for «folkemål», heiter det gjerne *opi, opæ, opa, opå* m.m. Her vil dei soleis hogga burt eit innarbeidt skilje i skrift og tale millom hokyn og hankyn. Var det nokon som nemnde bokmålisering?

Norske sermerkje til nedfalls

Eit gamal kjenneteikn på norsk mål, ulikt dansk og til dels svensk, er dei mange vokalendingane: *Boki* (dansk og svensk «boken»), *husi* (dansk «huse-ne»), *visor* (dansk «viser»), å *sova* (dansk «sove»), *øyro* (dansk «ørene»), *steinut* (dansk «stenet») og mange fleire. Alle desse formene me her hev nemnt, hev «språkplanleggjarane» rupla på 1900-talet. Av lærebokformer kann det no koma til å verta att berre éi av dei nemnde, å *sova* (a-nemneform) som snaudt er å sjå i lærebøkene lell. Dei fulltonande vokalendingane (den norske vokaltriklangen) vil Språkrådet senda ut, og inn kjem bokmålske e-endingar, eller a-endingar frå målføre med meir einfelde bygnad. Desse vokalendingane er perlone i målet vårt, og i-endingi er sjølve smykkestene. No stend det for fall. Attåt dette kjem at u- og i-jodbrigde veiknar (barn for *born* og mus for *myser*), og tvifelde medljodar (konsonantar) vinn på kostnad av einfelde (hammar for *hamar*). Alt iho-

Til s. 5

Um å orsaka

Dette ordet, *orsak*, må skrivast med *o* til skilnad frå «årsak». Det kjem fulla av å halda nokon utanfor (or) ei sak.

No ser eg nokre skriv: «Eg orsakar meg for dette mistaket». Dei burde skriava: «Eg bed um orsaking», eller «Du lyt orsaka meg», eller «Eg segjer meg leid for».

Eg ser òg: «Me orsakar oss at me er seine». Kan det vera «beklager» som kjem fyrst i tankane?

Han orsaka seg med at klokka hadde stogga. Dette er rett. Sameleis: «Me lyt orsaka han; han er gamal og tutlut».

Kanskje nokon vil tenkja det same um meg?

Sigurd Sandvik

Frå s. 4

lagt og ikkje minst utkastingi av «øyro» og «steinut» fører vidare den låkaste arven frå samnorsktidi, og det bør vera grunnlag for å kunna setja inn ein breid motstøyt mot dette framlegget

Aksjon mot ny læreboknormal

I januar bør dei ilagslyden som hev tid og høve til det, triva pennan og skriva innlegg i avisone, lokalt eller nasjonalt, t.d. i Dag og Tid. Denne saki hev potensiale til å nå mykje lengre enn til oss som er yvertydde tradisjonalistar. Styret kjem til å senda inn ein grunngjeven protest mot framlegget, og Ivar Aasen-sambandet kjem til å setja opp framlegg um å tillata forbodne former frå 1917 og 1938-rettskrivingi. Jostein Krokvik i Vestmannen og formannen i Høgnorskringen hev frå fyrr sendt inn framlegg um å jamstella i- og a-former i læreboknormalen. Alt frå sakleg underbygde lesarbrev til meir humoristisk utforma innlegg kann hava verknad. Det er uvisst um Noregs Mållag kjem til å gjeva ljod frå seg i dette spursmålet. Høgnorskingar i landsstyret i NMU fekk gjenomslag for eit brev til Språkrådet med motlegg mot å nedgradera tradisjonsformer. Like vel er det berrsynt at høgnorskrørla må taka hovudbyrdi med arbeidet mot dette meinhogget frå Språkrådet. Årsmøtet i Norsk språkråd er i februar, so tidi er snaud. Held me hovudet kaldt, skal me tvillaust greida å setja framlegget til veggs og få sagt «språkplanleggarane» vår hjartans meaning. Lukka til!

Johannes Gjerdåker:

Om Tor Jonsson og heimegrenda, ei bok av Marit Berge Sundli

Marit Berge Sundli:

FÅKJELDLAND

Minne frå Tor Jonssons heimegrend

Steinvarp forlag, Lom

Boka «Fåkjeldland» har undertittelen «Minne frå Tor Jonssons heimegrend». Forfattaren er Marit Berge Sundli som voks opp i same grenda som Tor Jonsson og gjekk i same klasse på skulen i sju år. Både i leik og arbeid var ho saman med han. Ho fortel om samværet samtidig som ho gjev ei innhaldsrik biletrekke av livet i grenda nedst i Bøverdalene i Lom. «Fåkjeldland» kom ut på Steinvarp forlag i Lom i 1991 og kan med rette kallast ei viktig kjelde til kunnskap om oppvekståra til Tor Jonsson.

Boktittelen treng forklaring. Fåkjelda var ei kjelde som aldri fraus til, ho strøymde fram nedst på jordet til Nordgard Andvord, grannegarden til heimen hans Tor. Namnet hadde kjelda frå ei tid då dei fådde lin der, la lin til bløyting, slik at trevlane losna. Dette var no for lenge sidan, men i den tida Marit Berge Sundli fortel om, var Fåkjeldland ein stad med ei mengd markblomar i frodig gras rundt kjelda. Her leika ungane, vår, sumar og haust: «... Vonbrot og sorger vart gløymde i «Fåkjeldland»». Tor Jonsson har i diktet «På heimveg» fortalt om staden:

Eg fylgjer mor
til Fåkjeldland.
Da er eg stor,
da er eg mann.
Ho seier, Tor,
ver tru og sann.

I kapitlet om kornåkrane og kornhaussten, som ho har gjeve tittelen «Gudslånet», fortel Marit Berge Sundli om korleis mor hennar og Lars, tenestekaren, fann på at dei ville skjera om kapp: «... Dette dreiv dei med i fleire år. Når ho mor måtte springe heim for å få maten på bordet, la han Lars til sides dei banda han hadde skore medan ho mor var inne. Dei hadde stor arbeidsglede!» På ein gard, i ei grend, i ei bygd der gardkona og drengen på ein slik måte kappast om å skjera til flest band, kan ikkje klasseskilnaden ha vore gjennomgripande. Det er då òg noko som forfat-

taren kjem attende til gong på gong, at det ikkje er samsvar millom dei røynlege tilhøva i Lom og dikta og prosastykka der Tor Jonsson teiknar Lom som bygda med stor klasseskilnad.

I boka er det fortalt med varme om ein ven frå barneåra, i attersyns perspektiv. Marit Berge Sundli veit kor mykje Tor Jonsson tileigna seg av samfunnskritisk lesnad i åra etter folkeskulen, og ho seier at han, unge som han var, ukritisk førde klassemotsetnadene frå teoretisk lesnad over på det levande grendemiljøet i Lom. Tor Jonsson har i essayet «Svart og kvitt» fortalt korleis han i tidleg ungdom i 1930-åra delte verda inn i overklassedjevlar og proletarheltar. Ein gjeldbunden, arbeidsbroten bonde med fem-seks kyr og nokre sauher høyrd til overklassedjevlane. Også i poesi gav han seinare uttrykk for eit meir forklåra syn på heimbygda. Det han var oppteken av, var urett og fornredring i verda under eitt: «Kva har Lom med dikta mine å gjera?» spør han i eit kjent brev til Paul Breiehagen, som vert sitert i «Fåkjeldland», og Tor Jonsson svarar sjølv: «... Skal eg skrive om menneske – kva anna skal ein skrive om? – da må eg gå ut frå mitt eige miljø ...» Just den same tanken gav Alf Prøysen uttrykk for, då han fekk høyra at han hadde «teke hedmarkingane på kornet» i vise og forteljingane sine.

Marit Berge Sundli si bok er òg uvanleg vakker, gjennomillustrert med livfulle teikningar av Liv Sundli. Det er på det næreste ni år sidan «Fåkjeldland» kom ut. Det vart ikkje slege på stortromme ved utgjevinga, og det er grunn til å tru at mange som gjerne ville lesa boka, ikkje har høyrt gjete henne. På den andre sida er boka skrive slik at ho har eit langt liv framføre seg.

Høgnorskdagane 2000

Me viser til uppseti s. 2 um Høgnorskdagane på Sunnmøre som vert 12.- 14. mai i år i Volda, truleg i Raudekrosshuset.

Dei som vil meldt seg på eller ynskjer fleire upplysningar, kann venda seg til Rune Lystad, Bøgardsvegen 8, 6100, Volda. Telefon 70 07 76 20 og e-post voemu @ operamail.com

Forklåringsumgropet i norsk målsoga

Brit Mæhlum gav for ei tid sidan ut boki Mellom Skylla og Kharybdis med undertittel Forklaringsbegrepet i historisk språkvitenskap. Mæhlums siktemål med utgjevingi er å taka ei oppgjerd med naturvitenskaplegt prega forkláringsmodellar i den historiske målvitskapen.

Mæhlum meiner at kvifor-spursmåli ved språkendring ikkje kann forklárrast med dei universelle og genetiske domeni av den menneskelege språkvenna. Ho vil lokalisera heile forkláringsproblematikken til den humanvitenskaplege sfæren. Det vil segja at dei primære forklárande einskildhøvi attum endringsprosessane vert lokaliserte til sosiale og intensjonale tilhøve knytte til einskildmennesket. Den vitskaplege tilnærmingsmåten vert soleis grunnleggjande av tolkande eller hermeneutisk karakter.

Mæhlum gjeng gjenom ei rad forkláringsmåtar i språkvitskapen fyrr ho gjeng meir handfast til verks og kjem med døme på umråde der den naturvitenskaplege forkláringsmetodikken hev vorte ståande, utan umsyn til haldningsbrigde både millom folk flest og forskrarar. Mæhlum er kritisk til alle typar forkláringer som syner til automatiske lover i språket. Språket vert styrd av språkbrukarane. Dette er hennar teori i gjenomgangen av dei ulike forkláringsmåtane.

Eit viktig høgdepunkt i boki er kritikken av den måten svartedauden hev vorte fyrehavt på i norsk målsogeskriking. Mæhlum meiner at svartedauden hev vorte gjeven ein altfor sentral plass i tolkingi av målsoga. Svartedauden hev vorte sett upp som eit skilje millom gamalnorsk og millomnorsk. På nokre fåe tiår døydde dei skriveføre prestane mest ut, og det kom upp store brigde i språket. Dette avviser Mæhlum. Ho peikar på at det var ei vedhaldande utvikling i målføri som gjekk vidare utan serleg mykje umsyn til svartedauden.

Ho veit at dette vil verka provoserande på mange sogeskrivarar og er i strid med den målsoga som hev vorte skrivi fram til no. Forsking på fagsoga og vitskapsteori hev ført med seg at ein hev freista å kasta ljós yver kva for yverordna viskplege ideal som hev vore framherskande til ulike tider, og kva ideologiske eller idehistoriske straumdrag som hev vore tonegjevande. Det kann verka utrikeleg når denne formi

for fagleg verksemد avslører det vitskaplege normgrunnlaget til forskarane og ribbar forkláringane deira for statuen deira som tradisjonsrike og ærefulle sanningar.

Mæhlum gjeng grunnleggjande til verks og peikar på at språkforskarar alt frå Seip og Indrebø og fram til Torp & Vikør og Odd Einar Haugen hev havt som premiss at språkutviklingi nådde eit radikalt umskifte frå gamalnorsk til millomnorsk i tidi kring og like etter svartedauden.

Mæhlum syner til Magnus Rindals granskingar av millomnorsk og konkluderar med at den utviklingi som hev vorte karakterisert som serprega for millomnorsk tok til alt på 1200-talet. Rindal meiner at me hev gamalnorsk frå umlag år 700 og fram til 1500.

Mæhlum syner til Indrebøs skuledanande framstillingar av umskifte frå gamalnorsk til millomnorsk. Ho syner stor age for Indrebø og gjeng nøgje til verks i umtalen av nokre av målsogeframstillingane hans. Ho syner til døme, og meiner det er påfallande korleis Indrebø fleire stader peikar på at det skjer eit umskifte millom tidi fyrr og tidi etter svartedauden, samstundes som han gong på gong syner til at det er endringar som i fleire høve hev bore til alt i gamalnorsk tid.

Mæhlum peikar på at Indrebø tydeleg ynskte å halda uppe skiljet millom gamalnorsk og millomnorsk av målpolitiske grunnar. Dessutan var det vanleg og i pakt med fagtradisjonen på den tid å operera med eit slikt skilje. Men han var samstundes kritisk til denne fagtradisjonen.

Mæhlum oppsummerar med at det er positivismens einskapsvitenskaplege ideal som hev havt vitskapleg hegemoni oppgjennom åri i dei fleste lingvistmiljøi. Det er denne retningi i lingvistikken som hev fenge lov til å prega det faglege ordskiftet. Mæhlum trur at språkendringane t.d. kann forklárrast utfrå sosi-alpsykologiske forkláringer, kombinert med semiotiske identitetsvurderingar. Dette vert berre ei grov skissa av boki som rører ved viktige sider av norsk målsoga og som hev målpolitiske yver- og undertonar som vonlegt kann føra til gode ordskifte.

Lars Bjarne Marøy

Hugnad og lærdom

Lena Anderson (tekst og bilæte):
VESLE PINNE FÅR BESØK
Bilætbok for born, 32 s.
Frå svensk ved Marit Tusvik
Det Norske Samlaget, 1999

Velmeinte freistnader på å få med på kjøpet både uppseding, opplysning og upplæring har gjenom åri teke livet av mykje litteratur. Svenske Lena Anderson har lukkast med å taka med lærdom utan å kvæve litteraturupplevelsingi i bilætboki «Vesle Pinne får besök». Ho lukkast av di ho ikkje freistar å lure talrekka frå ein til ti inn på lesaren. Læsaren får eit ope og tillitsfullt auga til auga-tilhøve til forfattaren og teiknaren Lena Anderson. Han kan lære tali, eller han kan lata vera og berre ha hugnad av forteljingi og bilæti.

Men eg tykkjer tittelen på boki er hjelpelaus. «Pinne» har namnet sitt frå det danske «pindsvin» og ikkje frå norsk «piggsvin» eller «bustyvel» endå ho er ei liti piggsvingjente med raud kjole. Og det er betre å tala um å «få framand» enn å «få besök». Elles gjer umsetjaren Marit Tusvik vel ifrå seg um vesle Pinne:

*Ho ønskjer seg så inderleg
at du skal sitte ned
ei lita stund hjå henne
og drikke ein kopp te!*

Teksti er knapp og rytmisk og høver framifrå attå talrekka etter kvart som venene kjem inn døri. Bilæti gjer mykje meir enn å vise til tekstu og gjev rom for vidare forteljing og uppleveling. Her og der hadde nok bilæti vorte endå betre med ein fastare strek.

Arne Horge

Hansatidi var ikkje ei myrk tid for Noreg, meiner Geir Atle Ersland

«Under Hansaveldet, myta um ei svart tid i Vestlandssoga» kallaar fyrsteamanensis *Geir Atle Ersland* det fyredragert han heldt i Vestmannalaget. Han tok utgangspunkt i eit skrift av redaktør og forfattar Karl Sjurseth som ber titelen «Under Hansaveldet», og han jamførde sitt eige syn på Hansatidi og hanseatane med det synet som Sjurseth málbar i si utgriding. Sjurseths syn forundra meg sterkt då eg las hans framstilling, sa Ersland. Sjurseth kallaar hanseatane si rolle «ei myrk tid i Noregssoga». Etter hans syn var nedgangsproblemene i millomalderen ei fylgle av den rolla hanseatane hadde spela.

Etter Sjurseths syn var det noko paradisk yver handelen fyre og etter Hansatidi, og det var hanseatane spm kom og skipa paradistilhøvi, sa Ersland. Kvar hadde Sjurseth sine vurderingar ifrå? Han skriv um pllanøkonomi òg, og han fær det til so at den kongelege politikken fremja pllanøkonomi og Hansavelde. Han samanlikna hanseatar med sjørøvarar. Ei

vurdering som bygger på at konfliktane kom av hanseatane sine herjingar er ikkje ei rett vurdering.

Millomaldermenneski tenkte som so at eg er kjøpmann og tilhøyrer kjøpmennene, og eg tilhøyrer den katolske kyrkjya, der Paven er øvst. Sjurseth vurderar tyskarane som giruge, glade i pengar, stridsame, og meir upptekne av pengar enn av sjeli si.

Sanningi er at tyskarane sitt upphald i Bergen var ein karriereveg, dei hadde ikkje lov å gifta seg i Bergen. Dei er vorte skulda for prostitusjon i Øvregata. Testameente og anna som tyskarane skrev seinare vitnar um noko heilt anna.

Ersland nemnde det positive som Chr. Koren Wiberg hev skrive um hanseatane. Han legg meir vekt på kvardagen. Midt på 1300-talet vart det tyske kontoret skipa i Bergen. Då tok stordomstidi for hanseatane i Bergen til, og ho varde til på 1500-talet. Hamburg og Bremen var dei førande byane i arbeidet. I 1754 vart det hanseatis-

ke kontoret i Bergen uppløyst. I nær 500 år var dei tyske handelsmennene førande i handelen her.

Men den hanseatiske handelen var mest på korn og fisk. Og det var nordmennene som hadde fyremunen av den handelen, sa Ersland, og ikkje tyskarane som Sjurseth skriv. Ikkje minst folket Nord-Noreg hadde grunn til takksemid, dei fekk selt fisken sin. Dei norske kunde ikkje ha skipa ein handel som den hanseatane fekk i stand. Og me skal hugsa at Hansaforbundet var eit samarbneidstiltak millom mange tyske Hansabyar, med nokre store og mange små kontor. Når Hansatidi heldt seg lengst i Bergen, var det serleg av di dei her kunde kjøpa turrfisk, ei matvara som heldt seg um ho vart frakta langt. I den handelken var det lite av motsetnader millom tyskarane og nordmennene, sa Ersland. Eit livleg ordskifte fylgte etter fyredraget hans.

Ludv. Jerald

Målfore og nynorsken

Målfore og nynorsken heiter eit studiehefte på kring 80 sidor som Studieutvalet i Norsk Målungdom gav ut i 1999. I Studieutvalet sit Håvard Tangen, Ingvild Aursøy Måseide, Inger Johansen og Tarjei J. Vågstøl. Upplegget er innsikta på 5 studiekryter, kvar bygger på 1-2 nokolunde stutte innleidningar av ulike forfattarar, og med 5 gjenomtenkte spørsmål knytte innhaldet. I-mål og a-mål er mynstergodt jamstelt.

Innleidingsstykket skal rørast med ein harelabb. *Håkon Kolmannskog* talar for ei ny målførereising, men ho må setjast inn i striden for norsk mål. Det viktige er å halda uppe nasjonale og lokale kulturar og serdrag. *Ellen Skolseg*, romeriking, skriv um romeriksmålet der sume trudde «bare vi snakka no' blanding». Romeriksmålet vert klemt millom Oslo og målføre lenger undan, og det hadde ikkje skada um romerikingar skreiv nynorsk. «Quo vadis» sudaustlandse mål? spør Håvard Tangen, med grunnlag i målet i Vestfold, Austfold og Oslo, grunnpunkt i målføre er uppsette i gode tabellar. Verste fienden er medvitsløysa og like-sæla, seier Tangen. Lars S. Vikør held

seg til «valfreiheita» i nynorsk; kanskje bør ord med skiftande kyn i målføre førast med *ei* ordlisteform, men med rimelege høve for elevar til å fylgja eigi målkjensle utan «feil! Ja, verdt ettertanke det. Mangt kunde segjast um det Helge Sandøy skriv um «Nynorsk ordforråd», t.d. er det snaudt mange som upplever ordet *krins* for framandt i nynorskkrinsar; men det er rett at mange brukar bokmålsordet «krets» – sidan dei fleste lærer bokmål! Ola Breivega fortente breid gjenomgang i spørsmålet um kor nynorsk bør sjå ut. Det vil vera gagnleg, sannar me, å taka burt skiljet millom hovudformer og klammeformer, og valfridom bør halda seg til heile kategoriar meir enn til einskildord. Jamstelling av i-mål og a-mål er ei grunnleggjande sak. Me tykkjer framleggi hans er gode, men i jamstellingslista saknar me ordet *so*; *so* hev synt att i utruleg mun sidan det etter meir enn 50 års utestengjing vart klammeform i 1991. «Språk må lærast» segjer Einfrid Perstølen som anar «enorm pedagogisk hjelpeløyse» hjå lærarar i nynorsk. Um mange i «slapp kvardagstale» triv til *anbeheitelse*, treng ikkje nynorsk skriftmål anbeheitelse.

Eit fikst og godt studiehefte som burde vekkja meiningsulle ordskifte um grunnleggjande og livsviktige spørsmål for målet.

Jostein Krokvik

«Vossastubbar» i ny utgåve?

«Vossastubbar» av Per Sivle kom siste gongen ut på Samlaget i 1967 ved Bjarte Birkeland. Her er stubbar frå «Vossastubba» (1887) og «Nye Vossastubbar» (1894), til saman 16 stykke.

I 1909-10 vart tre band med «Skrifter» av Per Sivle gjevne ut. I bandto, «Sogor og Stubbar», er med tre forteljingar frå den ufullførde Sivle-boka «Brigde»: «Grauta-Gulen», «Harkahaugsblodet» og «Seims-folket».

Det er å ynskje at «Vossastubbar» må koma i ny utgåve. Da må dei tre forteljingane frå «Brigde» koma med, for desse tre forteljingane er òg fine Sivle-stubbar frå Voss.

Det Norske Samlaget lyt kjenne andsvar og gje «Vossastubbar» ut på ny. Boka må vera skikkeleg innbunden, og det hadde vore framifrå om t.d. Ivar Kvåle kan laga teikningar.

Gudmund Harildstad

Sagt:

Rovdyr eller menneske?

Somme stader i Nord-Noreg, som Beiarn, er husdyrtapa så store at heile lokalsamfunn er ved å klappa saman. Der er ikkje ulv, men jerv eit større trugsmål enn Øyangen og globaliseringa. I Mauken-området må ein velja om menneska eller rovdyra skal disponera den beste utmarka. Me meiner menneska.

John Petter Løvstad, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, i samtale med Johan Brox, Dag og Tid

Statsrekklame

Staten reklamerer for pengespela sine over heile sendeflata i statskanalen [NRK], til og med i nyheitene. Og det nyttar: I fjar brukte nordmenn 20 milliardar kroner av trygda og pensjonane sine på gambling, i vona om at *det* skulle gje dei eit meiningsfylt liv som millionærar.

Jox i Dag og Tid

Dømet Tsjekkoslovakia

Skal ein til dømes forklare kvifor Tsjekkoslovakia vart delt i to statar i 1993, kjem ein ingen veg dersom ein legg til grunn at tsjekkarar og slovakar var *ein* nasjon. Omgrepa våre må sjåast som reiskapar for å forstå verda.

Elisabeth Bakke Mål og Makt

Lat riksmålet få vera i fred

Når vi skriv nynorsk, treng vi ikkje så mange ropeteikn som det Øverland treng: Men vi kan godt la riksmålet få vere i fred. Vi kan godt la riksmål vere riksmål, så lenge nynorsk får vere nynorsk – utan at ynkelege «reformatrar» får stikke dei sotefulle og klamme hendene bort i målformene våre.

Erling Bø i Mål og Makt

Bibelmålet

So fastspende me alle kann vera til det timelege strævet, er det stundom sers hugsvalande å venda attende til den grunnboki som hev fylgt den vestlendske kulturkrinsen i uminnelege tider. Her finn me høgverdug og meisterleg diktkunst, – og i utgåva frå 1938 (mistyd ikkje året!) den bibelumsetjingi som heilt rettkome er kalla Indrebø-bibelen, tonar målet mot oss i heil og färgesterk bragd.

Håvard Tangen i Motmæle

Replikk til Krokvik

Av K. E Steffens

Redaktør Krokvik hev rett i at språklege ovringer, og det gjeld både deira skriftlege og munnlege former, skil seg *kvalitativt* frå kvarandre. Med andre ord: ikkje alle språk og deira variantar er like «gode», men då i tydinga: fungerer like godt, er like tenlege og høvelege på alle omkverve. Eg må òg sanna med honom at «Nye skriftmål treng naturleg nok odling og røkt og dyrking!», noko som sjølv sagt gjeld for språk med ein gammal skriftkultur òg. (I Vestmannen nr. 9/99).

Krokvik, som hev skrive ei varm bok og god bok om Ivar Aasen (meld med sume kritiske merknader av meg i Møre-Nytt 16.11.1996) peikar på at Aasen alt i «alt i 1836, fyrr han sette i gang med det store målarbeidet» markete seg som *gradualist*. Det vil segja at han ynskte ein varsam og gradvis overgang frå dansk til det heilnorske og einskaplege skriftmålet han utan tvil hadde i tankane. At Aasens strengt einskaplege og sterkt standardiserte landsmål i sitt ambiøse opplegg var meint å vera det eine og einskaplege norske skriftmålet *på alle omkverve*, er snaudt umdryfteleg. Nasjonalismen kravde citt einskapleg norskørt mål, og det er denne ismen som òg var den ideologiske drivkrafta attom samnorsken og den språklege samnorskpolitikken.

Eg tykkjer at Krokvik og Marøy og fleire andre som skriv i Vestmannen stundom er for harde og endå til perspektivlaust urettvise i sine åtak på samlingstrevet. Det er nasjonalisme og ikkje «teknokrati» som forklårar t.d. det eg hev kalla «det store spranget framover» i 1938, og som utan vil var styrt av høge hugmål.

Samlingstanken gjenomsyra riksmålsrørsla òg; det ein ikkje tolde og motarbeide var den *statlege* styringa og dirigeringa av det leidarane der hevda var og skulle vera ein spontan og naturleg prosess. Få

eller ingen i det lægret tykte det var sunt og godt med to skriftmål i dette vesle landet. Dette forklårar kvifor Øverland òg kunne uttala seg på målimperialistisk vis.

Sjølv hev eg heile tida tenkt kulturokologisk og hevda at to skriftmål er betre enn eitt, men då må dei vera mest mogleg ulike!

Elles vil eg nok tru at dersom me ikkje hadde kome i union med Danmark, ville eit norskørt skriftmål ha fungert klårt «imperialistisk» andsynes samisk og finsk, og sjølv sagt ville me ikkje ha fått nokor målreising same kor «undertrykkjande» eit slikt norsk skriftmål ville ha vore andsynes mykje norsk folkemål. (Ivar Aasen ville då truleg ha vore kjend som ein framifrå botanikar).

Eg hev lese P. Trudgills melding av John Honey *Language is Power*, som Krokvik nemner og oppsummerer. Endå so oppøst og svivyrdeleg han skriv, må Trudgill likevel vedgå at Honey er «a clever scolar» og er flink til å herma «passages where *some of our more ideologically committed colleagues have gone over the top*» (mi utheving).

Og her er me nok ved sjølve kjernen i striden: under namn av vitskap hev eit fleirtal av sosiolingvistar utan sætande prov hevda at språkleg standardisering er ei form for tvang og undertrykkjing. Det er denne ideologien Honey motarbeider med mange gløgge åtgåingar og velformulerte argument.

Undertitelen på boka hans er *The Story of Standard English and its Enemies*, og ein kunne godt tenkja seg ein orienterande engelskspråkleg artikkel med titelen «The Story of Standard New Norse and its Enemies».

Til slutt: ordskiftet om desse spørsmåla er både kveikjande og viktig og bør halda fram!

«Høgnorsk – svensk med diftongar»

Nokre merknader frå ein lesar

Ein vyrd og målkunnug medarbeidar peikar på eit par mistak i innlegget «Høgnorsk – svensk med diftongar» av Olav H. Arrestad i nr. 7/99. Me ser ikkje burt ifrå at dette er misprint som Vestmannen hev skuldi for, men på svensk heiter det ikkje: en borg–borgen–borger–borgerne, men: en borg–borgen–borgar–borgarna. I innlegget heiter det vidare: «Dansk har haldit på skrivemåten av -hv medan svensk etter krigen kastade h'en på båten».

Det er vel 2. verdskriga den unge mannen tenkjer på. Men i røyndi var det so tidleg som i 1906 at ein i Sverige gjennomførde dette rettskrivningsbrigdet. Stavingane hv-, fv-, og -f for v-ljoden vart avløyste av v, t.d. i hvem, hvad, hafva, haf, og -dt vart avløyste av -t eller -tt, t.d. i «kalladt, godt». – Det svenska gjorde nokre år etter 2. verdskrig, var at dei gjekk burt frå fleirtalsbøygjing av verb, t.d. «de voro», «vi sutto» som no heiter «de var», «vi satt».

Politisk og kulturell nasjonalisme m.m.

Steffens kjem med eit innlegg i Vestmannen nr. 8 som skal vera svar på mitt innlegg i nr. 4.

Men Steffens definerar korkje kulturøkologi eller kulturøkologisk, slik eg uppmo- da han um i nr. 4. Han segjer heller ikkje noko um kvifor me skal driva målarbeid utfrå tanken um språkleg miljøvern utfrå ei kulturøkologisk forståingsråma.

Han meiner at nynorsken er eit ser- merkt og interessant språk utfrå ein kul- turøkologisk ståstad. Det kulturøkologiske synet er eit røyndomsnært alternativ i grunngjevingsdiskusjonen kring nynor- sken, hevdar Steffens. Steffens knyter språket upp til miljøvern. Det kann verka nærliggjande å spyrja um det er eit reint og naturleg språk Steffens ynskjer seg. Eit språk som luktar og smakar. Er det ikkje då lett å hamna på same sidesporet som samnorskvenene som òg vilde ha eit naturleg språk og ei naturleg utvikling?

Steffens avviser nasjonalismen som ei tru og ei innbillung som rett nok er ein realitet. Eg trur ikkje Steffens vil tøma umgrepet norsk i ei rad språklege og institusjonelle nemningar.

Men han vil vel gå sterkt ut mot at nynorsken spelar nokor skapande eller drivande rolla i denne nemningsbruken.

Skal me koma vidare i dette ordskif- tet, trur eg me må freista å skilja millom ideologi og kunst/kultur. Nasjonalismen kann reduserast til ideologi og argumen-

tasjon for diverse handlemåtar i politikk og samfundsliv. Dersom dette var den einaste rolla til nasjonalismen, og der- som det var einaste gongen me var kon- fronterte med nasjonalismen, kunde ein gjerne stella spørsmål ved heile fenome- net.

Men det nasjonale er ein del av den oppfatningi folk hev av seg sjølv og av umverdi. Denne oppfatningi let seg seg ikkje greida ut i alle samanhengar. Når det vert gjort ideologi av nasjonalismen vert det langt frå alltid nokon suksess.

Nynorsken og målrørsla er og hev likevel vore langt meir mangfaldig enn Steffens fær fram. Med alle dei tolkings- dimmensjonane som dana seg kring det nynorske språket frå Aasen og frametter, må ein segja at nynorsken hev havt sterk påverknad på svært mykje av det som er produsert av kunst og kultur i Noreg.

Ein kann spyrja seg kven som hev havt mest å segja av Alf Helleviks ordlista og salmane til Blix og Hovden. Eg trur ikkje eg tek for hardt i um eg segjer at kulturen sprengjer teknokratiet. Blix og Hovden vert viktigare for nynorsken enn Hellevik i lengdi.

Eg trur ikkje me skal sjå oss blinde på nasjonale grunngjevingar, men me skal heller ikkje tru at det let seg gjera å rydja ut nasjonale grunngjevingar, slik som Steffens tykkjester vilja.

Lars Bjarne Marøy

Avnorsking i Målteigen og Norsk Tidend

For ikkje lenge sidan sat eg og høyrdé på «Språkteigen». Eg beintfram skvatt i stolen då Sylfest Lomheim på nynorsk nyttet det pårørende danske ordet *kun*, og det i ei setning der han la sterkt trykk på ordet. Tidlegare hev Lomheim med styrke slege fast: «Me godfkjenner *nok ein gong!*» (for «endå ein gong»). Desse unorske ordi stend ikkje i mi utgåva av Nynorskordboka. Kven er «me» som hev godkjent deim? Er det språkretteli- daren i NRK, Lomheim sjølv? Derved skal det vel vera fritt fram for nynorsk- brukarar som vil fylgja moten, å nyttja desse ordi og plapra etter utan å tvika, for dei er vel vortne «norske» no, marknadsførde av sjølve nynorskrettledaren i NRK?

Som eit apropos til dette, finn me i «Norsk Tidend» nr. 4/1999 s. 3, um sidemålstilen, «det lave timetalet». Det

norske ordet *låg*, er det so usmakeleg vorte at ein må ty til dansk? 8-9 millionar svenskar segjer «*låg*» utan å skjem- mast, på norrønt og på islandsk og fær- øysk heiter det *låg* (*lágr*, *lágur*) og store delar av nordmennene segjer framleis «*låg*». Kvifor all denne danskingi i norsk mål?

Torvid M. Edvardsen

Samhald og ufred

Ein leesar som hev fylgt Vestmannen frå fyrste nummer skriv um ordstriden i siste Høgnorsknytt, lagsbladet til Høgnorskringen:

Det var elles leitt å lesa um ufreden millom Steffens og styret i Høgnorskninga. Det vilde vera leitt at me skulde taka til å kivast i dette laget – her som me enno er so fåe og som det verkeleg trengst til samhald i – vel – ikkje samhald for ein kvar pris, men verkeleg samhald.

Me lyt vinna sanningi

*Ein tingar segjer dette:
Skal det norske målet yverleva, lyt
me vinna sanningi, berre det norsk-
røtte målet lyt nemnast NORSK.
Bokmålet vil klara seg i eit hun-
dradar til. Det vil ikkje det norske
målet gjera utan den skuv det nor-
ske namnet vil gjeva. Høgnorsk vil
vonleg ein gong verta ålmment i
Noreg. Til dess lyt det vera saltet
som held målet i live. Det sanne,
skinande merket vil kveikja tenkjan-
de ungdomar, ja, eldre med.*

*Å krevja det reine norske namnet
vil nok kjennast som eit spark i
leggbeinet å sume. Men å krevja
noko mindre, vil ikkje gagna det
norske målet.*

*Eg ser fram til kvar nummer av
Vestmannen!*

Tidi

*Atter er eg einsam,
myrkret gneg stilla.
På veggen
dansar spreidde skuggar.
I eit tom glas
er synet fest
på botnen.
Det verkjer i sjeli mi,
for alt er
som i fjar.
Atter
for millionte gong
einsam
i myrkret
gneg noko
på ungdomen.*

Viktor Galeski

Umsett frå makedonsk til esperanto
av Nikola Uzunov / til norsk av

Torvid M. Edvardsen

Tenkjing og teologi

Av Eyvind A. Dalseth

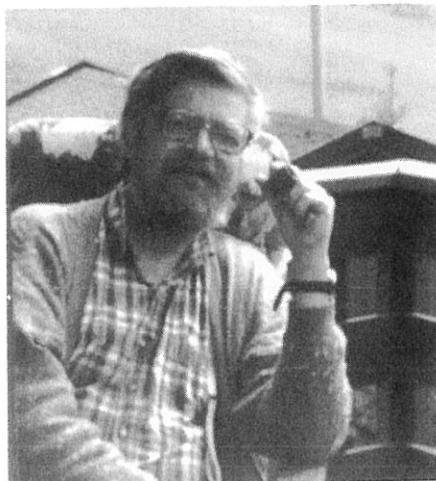
*Joseph Ratzinger:
Innføring i kristendom
St. Olav forlag 1998*

Eg er uppteken av eit fenomen eg vil kalla dauden for tenkjingi. Dei store filosofane hev døydt ut; den siste var Karl R. Popper; no lever det ikkje store filosofar, berre dugelege. Filosofien enda som språkfilosofi, og med mistru til språket. Denne mistrui «an die Sprache» gjeng på å fatta realitetane. Språket fattar ikkje realitetan, er den negative konklusjonen til språkfilosofien. Eller han uppløyser seg i språk for språket si skuld, språkspel hjå Ludwig Wittgenstein. Ein tridje veg peikar læraren min Jakob Meløe på, å søkja det verande *i* og *som* praksis. Men vert det filosofi og sanning av det? Det tykkjест liggja ei motsetning i filosoferingi til Meløe millom dei klassiste filosofiske ideali og det å gripa praksis i språk og teori.

Heidegger slutta i pessimistisk tone liksom Sartre og Wittgenstein. Arne Næss hev ei stund gjeve uttrykk for pessimisme, men han er av lynde ein ubrigdeleg optimist, so hans pessimisme slår ikkje so hardt ut. Men G. H. von Wright hev enda i reint svartsyn.

I verket sitt um moralfilosofien hevdar den store teologen Albert Schweitzer, som er mykje gløymd no, at det store ved vestleg filosofi er at han er optimistisk i motsetnad til den austlege. Denne striden um pessimisme og optimismi er ikkje berre eit utslag av lynde, men noko gjeld sjølv kulturgrunnlaget. Hev me ei framtid eller ikkje? Det siste bandet i den nye noregshistoria ber undertittelen *Fremtidsfrykt*.

Me lever i ei storfelt yvergangstid som berre kann samanliknast med renessansen. Soga eller utviklingi frå den franske revolusjonen til i dag, syner seg som ein einaste stor revolusjon. Marx fekk på ein måte rett. Sjølvive livsgrunnlaget og kulturgrunnlaget er endra på måtar me ikkje hev yversyn yver. Med det hev dei gamle tankekategoriane mist si kraft. Men det er viktigt å ikkje missa dei store problemstillingane av synet midt i mediakravet på nyhende og etter nyhende. Dei store problemstillingane er uutryddelege so lenge det finst menneskje. Difor vil eg hevda at

det berre er i samband medf teologi og religion at filosofien let seg nyskapa. Lytoard (f.1924) hevdar i *La condition postmoderne* at dei store forteljingane hev mist truverdet, og då sluttar ein å koma med spørsmål. Og då er det ikkje lenge att fyrr ein sluttar å tenkja.

Me lever i eit protestantisk land, og det hev prega både filosofien og teologien. Dei hev vore sette i kvar sin bås som antagonistiske. Luthers personlege idiosynkrasiar hev stempla heile den protestantiske kyrjehistoria. Luther lika ikkje Aristoteles, og difor vilde han ikkje ha noko med filosofien å gjera; og so vart det i den protestantiske tradisjonen. Tenkjingi vart skild frå teologien, dei skyna ikkje at den protestantiske teologien med det vilde enda i tankekaos.

I dei katolske landi hev filosofane alltid stade sterkt, og sterkest i Frankrike. Eg vil hevda at norsk åndsliv må orientera seg mot Frankrike for å nyskapa seg, *ikkje* mot USA og England som er teknifisera land. Og me fær hjelp frå Vatikanet. Paven hev gjeve ut ein encyklika um tru og fornuft og tilhøvi å telogien og filosofien ved tusundårsskiftet.

Leidaren for truskongregasjonen, kardinal Joseph Ratzinger, stend fram som ein djup og djerv tenkjar i innføringsboki si i kristendom, som er eit teologisk-filosofisk verk. Stikk i strid med Luther og protestantismen hevdar han at kyrkjefedrane gjekk inn for filosofane sin gud, og ikkje den antikke gudsfyrestellingi til religionane. Kyrkjefedrane sin gud er guden åt filosofien av di han er sanningi og logos i eitt. Dei fyrste kristne gjekk imot den

religiøse gudeverdi og skuva heile den antikke gudeverdi til sides. Dei tok sjølv det verande for gud i likskap med filosofane. Dei tok avstand frå mytoligering og stelde seg på side med filosofane i kritikken av mytone. Dei tidlege kristne kyrkjefedrane såg på den greske filosofien som *preparatio evangelica*, fyrebuing for evangeliet.

Slik vart det ikkje eigenleg nokon konflikt med filosofien frå synsstaden til dei kristne, og dei kunde assimilera Platon (Augustin) og Aristoteles (St. Thomas) etter tur. Dette nære sambandet millom filosofien i antikken og den kristne trui, hev vara ved like til i dag i den katolske tradisjonen.

Men samstundes hev det filosofiske gudsumgrepet forvandla seg. Det make-lause med kristendommen er gåta Jesus Kristus. «Gåden Gud hvis knude er deg selv», som Wergeland sa. Ratzinger hevdar at å tala um Gud er å tala um det å vera menneske. Personumgrepet er det nye i kristendommen. Mennesket er noko meir enn eit reint individ. Det hev ein persons integritet.

Jesus er son. Med son må ein skyna at han eksisterar i høve til faderen. Ratzinger legg vekt på at kategorien *relasjon* er like verkeleg som kategorien substans. Det er dette som kjem fram i trieiningsdogmet. Gud stend i indre dialog med seg sjølv og eksisterar som relasjon like mykje som substans. Med det kjem mangfeldet til sin rett. Det er ikkje noko slumpesamt og i motstrid med einskapen, men trieiningsdogmet før fram at Gud yverskrid både mangfelde og einskap slik me tenkjer oss det.

Eg skal ikkje referera meir av denne spanande boki, men sterkt uppmoda alle med ans for filosofi og som hev verkeleg teologisk tildragnad, um å lesa henne. Eg er sers forundra på at leidaren for den tradisjonelle truskongressjonen er i stand til å koma med nye og djerfe formuleringar av den kristne trui. Det vitnar um evna i katolsk tenkjing til å uppattnya seg.

**Vestmanne treng
fleire tingarar!**

Vestmannen

«STOR I FORTIN OG STOR I FEJL»

Av K. E. Steffens

Finn Abrahamovitz:
Jung. Et liv.
Gyldendal, København, 1998

Kurt Almqvist (utgj.):
Jung och litteraturen.
Natur och Kultur, Stockh., 1998

Den sveitsiske psykiateren Carl Gustav Jung vart etter kvart so usamd med Freud (ei tid var han «kronprinsen» hans) at det førde til brot i 1913. For Jung fylgte ein kritisk og sjelleleg trugande fase, men han meistra dei indre problema godt (materielt hadde han det framifrå, kona var sers rik), og han bygde ut sitt eige og sermerkte system av teori og metodar som fekk namnet analytisk psykologi. Freuds psykoanalyse var reduktiv og attendeskodande, og det vil segja at han forklåra dei fleste sjellelege ovringer som fylgjer av biologisk røtte drifter som for ein stor del var umedvitne, men kunne kallast fram i medvitet. Dette galdt både normale og sjuklege ovringer, men psykoanalysen vart først og fremst lansert som ein veg til normalisering. Røtene til det vonde, til nevrosar og psykosar, var å finna i barndomen, og Freud meinte at han hadde både den teoretiske og praktiske «lykelen» som gjorde lækjing og normalisering mogleg.

Jung avviste ikkje at Freud hadde ekte innsikt, men kom til at der var noko grunnleggjande einsidig og skeiwt ved teoriane hans, og serleg galdt det tendensen til panseksualisme, og at han vanta sans for sjelelivet som eit tolleg sjølvstendig område der religiøse og andre «oversanselege» røynsler peikar framover mot det Jung kallar *individuasjon*. Han såg det slik at der var ei drift og ein trøng i sjelelivet til einskap og samanheng og at mangt i draum og symbolikk syntet at psykisk samling og konsolidering på eit høgre nivå var mogleg og at han på dette omkvervet hadde ein teori og ein framgangsmåte som høvde for folk i Vesten i vår tid.

I dei siste tiåra hev Freud og teoriane hans vorte råka av so mykje hard, kunnig og ubønhørleg gransking at psykoanalyisen i dag biletleg tala kan kallast ein utbomba ruin. 1) Freud stend fram som ein uvanleg ærelysten mann som hardt og dogmatisk tvinga eit magert og ofte misforstått materiale inn i ein lærebrygnad som gjer det meste av åndsliv og funnsliv til «overbygnader» og vern mot

presset frå umedvitne krefter med biologiske røter. (Både psykoanalysen og marxismen fell elles som offer for sin eigen logikk: dei er ute av stand til å forklåra kvifor og korleis Marx og Freud kunne unngå å vera sterkt «avgrensa» produkt av dei kretene som dei påstår determinerer alle sosiale og psykiske ovringer).

Ein kan sjå på Jungs psykologi som ein naturleg og rettkomen reaksjon på den ufræve og keidsame, ja faktisk styrne materialismen som gjenomsyrer Freuds system. Men den kritiske granskartongen sparar heller ikkje Jung og hans system, og det er for tida uklårt kor mykje av den teoretiske bygnaden hans som stend på leirføter. Den danske psykoterapeuten og forfattaren Finn Abrahamovitz hev eit solid grep på både dei sterke og svake sidene ved Jung, og i *Jung. Et liv* fangar han opp mykje av den kritikken av mannen og verket som ein finn i t.d. biografien til Frank McLynn og kanskje i serleg forvitneleg form i Richard Nolls *The Jung Cult*. Oppleget hans er vel stundom litt for familiært og «pratsamt», men eg tykkjer at framstellinga i det store og det heile styd opp under dei to siste orda i fyrordet: «Han (Jung) var stor i fortin og stor i fejl. Et spændende menneske». Meir problematisk er det nok når han på postmoderne vis ymtar frampå om at ein kan henda bør lesa både Freud og Jung «som man læser Ibsen, Strindberg og Dostojevskij» (sst.). Ein kan ikkje redusera vitskap til dikt og forteljing, og dersom det syner seg at korkje Freuds ødipuskompleks eller Jungs arketyper er røynde ovringer, vil det fundamentalt svekkja verdien av desse psykologiske systema på liknande vis som teosofien og antroposofien rasar saman når det syner seg at kontinenta Atlantis og Lemuria aldri hev eksistert.

Både Freud og Jung hev inspirert litteraturteorien. T.d. hev både Hamlet og Rebecca West vorte psykoanalyserter, og i Noreg hev professor Asbjørn Aarseth prøvt å nyta Jung som ein lykel til *Peer Gynt*. I Sverige, der Jung er langt betre kjend enn i Noreg, hev Kurt Almqvist skipa Institutet för analytisk psykologi, og der vart det halde eit seminar i 1997 over emnet «Jung og litteraturen». Fyredraga frå dette seminaret er komne i bokform med ei innledning av Almqvist som vonar at «bokens olika bidrag kan inspirera til vidare refleksjon och betraktelse över

den analytiska psykologiens betydelse för förståelsen av prosesser i samband med det litteræra skapandet» (s. 12). Eg er ikkje i tvil om at Jungs psykologi i det store og heile er meir røyndomsnær enn Freuds, som beint fram gjev meg ei ufjelg og «klaustrofobisk» kjensle. Men mangt hjå Jung verkar myrk og uklårt, tvilsamt og spekulativt, når ein i konkrete tilfelle skal nyta ideane hans, slik som t.d. i Carola Hermelins tolking av Herman Hesses roman *Demian*. At Hesse tok imot sterke intrykk av Jung både direkte og meir omveges er vel kjent, men det forundrar meg at Hermelin ikkje nemner at Hesse (liksom Sabina Spielrein 2) kom til at Freuds teoriar var sannare og betre enn Jungs. Faktisk var det ei viss lette å koma fram til siste artikkelen i denne boka som er skiven av Kay Glans og der tilhøvet millom litteratur og psykologi vert problematisert. Det var godt å verte mint om at ikkje noko tyder på at dei terapeutiske metodane å Freud og Jung er serleg effektive, og dersom det er ringt med lækjande kraft og verknad, kan snaudt dei teoretiske byggverka deira stå på serleg trygg grunn. Men dei hev hatt overlag mykje å segja for tanke og orientering i dette hundreåret, og sentrale drag ved åndslivet i denne tidbolken er uskynlege dersom ein ikkje kjänner og kan vurdera synsmåtan til Freud og Jung.

Notar:

- 1) Millom dei som hev skrive kritisk hev eg hug til å nemna Richard Webster. I den store boka *Why Freud Was Wrong* (1995) syner han med stor kunnskap og djup innsikt kor skrøpeleg det vitskaplege grunnlaget for psykoanalyseen eigenleg er.
- 2) Ho hev vorte kjend i Noreg gjennom den forvitnelege biografiske romanen *Sabina* (1994) av Karsten Alnæs. Truleg gjer Alnæs henne viktigare for Freud og Jung og meir fagleg «undertrykt» av dei enn der er sakleg dekkjing for.

Barnelesnad frå Setesdalsforlaget

Olaus Høydal kjem med ei frisk barnebok på Setesdalsforlaget – *Tussane i Tårenut*. Boki forel um tussar - eller like gjerne um menneske – og det same gjer *Liv i gamle stover* av Ester Mæhle, men på litt annan måte. Gode bøker!

Redaktør Per Dingsøyr (1913-99)

Per Dingsøyr, ungdomsfoto.
Or Norske bladmenn og norsk blad
(1938)

Redaktør Per Dingsøyr, Høyanger, døydde no på slutten av gamleåret. Med han er endå ein av veteranane i pressa på Vestlandet burte. Noko tidlegare i 1999 gjekk two andre veteranar i Sogn og Fjordane burt: Journalist Kåre H. Haugen og redaktør og bladeigar Einar Svartefoss.

Per Dingsøyr var sambygding med Einar Svartefoss, fødd i Guddal i Fjaler, og han var no 86 år. Han fekk ein lang arbeidsdag i nynorsk presse. Han hadde gjenge fylkesskule og mange kurs i bladarbied, millom anna den som Norsk Bladmannahag dreiv. Alt ifrå 1929 var han frilansmedarbeidar i ymse blad, lokalblad i Sogn og Fjordane og Gula Tidend i Bergen. Og i 1934 kom han til Bergen og var journalist i Gula Tidend til 1940. Millombils i den tidi var redaktør av bygdebladet «Gjallarhorn» i Førde. Og etter at Gula Tidend gjekk inn då krigen byrja i

1940, var Dingsøyr redaktør i bladet «Ryfylke» i Sauda i 1940-42.

I 1945 vart han redaktør og disponent i «Sogn Folkeblad» i Høyanger, det som stutt tid etter vart dagblad og fekk namnet «Sogn Dagblad». Dingsøyr var disponent til 1968, og redaktør til pensjonsalder i 1978. Men også i pensjonsåri var han frilansmedarbeidar i ymse blad.

Per Dingsøyr var med i arbeidarrørssla og i ungdomds- og målarbeid frå heilt unge år. Han var organisasjonsmann og hev vore formann i Guddal Ungdomslag, Sogn og Fjordane Bladeigarlag, Kykjabø Mållag, Høyanger Trygdekasse, Høyanger Prisnemnd., med i styret for Guddal Arbeidar- og Småbrukarlag, Høyanger Folkeakademi, Sogn og Fjordane Presselag, Høyanger Arbeidarlag og Kykjabø Arbeidarparti. Han var varamann til landsstyret i Arbeidarpartiets Presseforbund, og i mange år var han varaformann i Høyanger skulestyre.

Dingsøyr hadde mange pressestipend, m.a. frå Norsk Presseforbund, Norsk Bladmannahag og Norsk Bladeierforening, og han tok studieferder i mange land.

I fire av åri hans i Gula Tidend var me kollegaer og sat på same kontoret i Chr. Mickhelsens gata. Han hadde telegramredaksjonen til hovudfelt, og eg hadde reportasjen i byen og distriktet. Me var seks medarbeidarar i Gula i dei åri. No når Per Dingsøyr er burte, er eg den einaste som er att av den gamle Gula-flokkon, og eg minnest honom som ein trottig og inspirande kollega, ein mann med mange idear og stor arbeidslyst.

Ludv. Jerdal

Jolehefte med tradisjon

«Jol i Sogn» heiter eit av våre tradisjonsrike jolehefte. No er Sogn og Fjordane Ungdomslag utgjevar, tidlegare var det Sogn Ungdomslag. Fyrste heftet kom i 1931, og dei mange årgangane er verdfulle tilskot til soga um Sogn. Dertil hev dei mykje kulturstoff elles.

Joleheftet i 1999 hev jolepreike av bjørgvinsbispen Ole. D. Hagesæther, og elles ei blanding av historisk stoff, lokalt og internasjonalt. Journalist Kåre H. Haugen som gjekk burt dette året, men som

var «Jol i Sogn» i sine 45 skriftstyrarår hev fenge eit varmt minneord, skrive av kollega redaktør Einar Svertefoss. Det er two sanne idealistar som hev samarbeidt. Og dei som no styrer med heftet syner at dei held den gode standarden som «Jol i Sogn» hev skapt gjennom dei mange år. Her fær me lesa um Heilag-Olav og Sogn, um Balestrands 150-årsjuileum dette året, um ei gjæv bondekona i Solund, um stålshelg, um Fiskje i Veimsfjorden, og mykja anna.

Ludv. Jerdal

Tilskrifter

Vestmannen

Bladstyrar Jostein Krokvik

6143 Fiskåbygd

Telefon 70 02 14 29

Vestmannalaget

Formann Lars Bjarne Marøy

Eliasmarken 14, 5163 Laksevåg

Telefon 55 34 33 77

Ivar Aasen-sambandet

Formann Dag Hagen Berg

Ivar Aasen-sambandet

Grensa 8, 0159 Oslo

Telefon 22 33 68 10

Heimes.: <http://www.geocities.com/Pentagon5936/sambandet/sambandet.html>

Vestlandske Mållag

Formann Lars Bjarne Marøy

Eliasmarki 14, 5163 Laksevåg

Telefon 55 34 33 77

Norrønalaget Bragr

Formann Lars Bjarne Marøy

Tilskrift som Vestlandske Mållag

Norsk Bladmannahag

Formann Lars Bjarne Marøy

Som Vestlandske Mållag

Norsk Bokreidingslag

Postbok 684, 5001 Bergen

Telefon 55 31 66 29

Høgnorskringen

ved Håvard Tangen

Grensa 8, 0159 Oslo

Telefon 22 33 68 10

e-post: havard.tangen @ oslo online.no

Norsk Målungdom

Øvre Slottsg. 5, 0157 Oslo

Telefon 22 24 63 00 / nmu @ nynorsk.no

Noregs Mållag

Kirkegata 32, 0105 Oslo

Telefon 22 47 71 00 / Faks 22 47 71 01

IvarAasen-sambandet

Ivar Aasen-sambandet er landssamskipnad åt vestmennene og høgnorsk-rørsla. Sambandet arbeider for målupplysing, måldyrking og målreising. Sambandet krev fulle rettar for nynorsk i Noreg, og krev i nynorsk full jamstelling for i-målet som Ivar Aasen valde.

Sambandet hev ei sergjerning i norsk målrørsla; både lag og einskilde kann vera med. Skriv deg inn!

Årspengar kr.50,-

Innmelding til formannen:

Dag Hagen Berg,

Ivar Aasen-sambandet,

Grensa 8, 0159 Oslo

Tlf. 22 33 68 10

<http://www.geocities.com/Pentagon5936/sambandet/sambandet.html>

Giro 0814 20 27 209

Vestmannen

Ein ledug kar

Max Velthuijs (tekst og bilæte):
FROSKEN OG ANDA
FROSKEN OG GRISEN
Bilætbøker for born (14. s)
Frå engelsk ved Hanna Midtbø
Det Norske Samlaget 1999

Frå tidlegare kjenner me ei rad med fem bilætbøker for dei aller minste um frosken og alt han kjem burt i. Men frosken er ein mjuk og ledug kar, og no har han late Max Velthuijs støypte seg um for dei aller minste borni til bøker med stive kartongblad som toler å verta tekne hardt i, og teksti er skori ned til eit minstemål, ei line eller halvanna på kvar side.

Teksti strekar under hovudsaki i bilætet og er lett å lære utanboks for den som inkje kan lesa, men som godt kan tenkje seg å leikelesa for seg sjølv etter å ha hørt teksti høgt nokre gonger. Bilæti har store einleta flator med ein fargeklang som lyfter dei frå tidtrøyte til kunst. Det er ein hugtakande klang som gjer at eg vert glad i frosken og venene hans. – «Og så laga dei pannekaker til kvelds».

Arne Horge

Høgnorskringen

Høgnorskringen er ein landsdekkjande ring som vil reisa nynorsk i sitt «beste lag» (Aasen). I høgnorsknamnet ligg programmet. Open for alle som er samde i grunntanken. Ringen er med i Ivar Aasen-sambandet. Årspengar kr 50,-. Skriv til:

Høgnorskringen
Grensa 8, 0159 Oslo
Telefon 22 33 68 10
Postgiro 0803. 4591343
e-post:
havard.tangen@oslo.online.no

Norsk Barneblad

Norsk Barneblad kom med pynteleg jolehefte i 1999, 32 sidor, med god framsideteikning av Solveig Muren Sanden, ho fær fram dei mjuke linone i barnekroppen! Innhaldet synest toleleg bra, og me merkar oss, positivt, at nokre stutte joleord av Anders Hovden er på det målet diktaren skreiv, på friskt i-mål.

Litt meir lyt nemnast um målet i Norsk Barneblad, som i si tid var rekna for mynstergodt og til hjelp i skulen. Dette sytte legendariske Andreas Haavoll for; han var bladstyrar og eigar og dreiv i si lange fartstid bladet fram målsleg, økonomisk og i umdøme og utbreidnad. Etterfylgjaren Johannes Farestveit fylgte same leidi. Haavoll sa i 1953 frå seg bladet til *Samyrkelaget Norsk Barneblad*, skipa av Bondeungdomslaget i Oslo, Noregs Mållag, Noregs Ungdomslag og Norsk Måldyrkingslag. *Samyrkelag* er ordet på yverføringsdokumentet, *Lov for Samyrkelaget Norsk Barneblad*, vedteki 21/4-1953. Endå det er sernamn, hev det ei tid heitt «Samvirkelag» i Norsk Barneblad (s. 2), trass i at bladet i motsetnad til tidlegare hev kosta på seg «språkkonsulent». Brigde på ord i ånd eller bokstav i slike dokument kann føra til uventa fylgjar, sjå på telefusjonen millom Noreg og Sverige!

Haavoll sette det vilkåret for yverdraging at bladet ikkje skulde gå lenger i målblanding enn obliktorisk læreboknormal. Dette vilkåret var ubrigdeleg, sjølv sagt til liks med namnet. Me finn likevel «kaffe» (s. 24) som er ei

bokmålsform og «spurte» (s. 3) som er ei bokmålisera klammeform; læreboknormalformi er *spurde* som (av spørja). Der læreboknormalen hev jamstelte alternativ, finn me bokmåsnære skrivemåtar, t.d. «ønskje» og «først», *ikkje* dei tradisjonerlle nynorske skrivemåtane *ynskje* og *fyrst*. Redaksjonen skriv, so vidt me ser, e-infinitiv, ikkje tradisjonell a-infinitiv. Det er innanfor bokstaven i reglane, men eit brot med Haavoll sitt høgnorske målsyn. Dette er pirk, synest vel sume. Kanskje dét, men kva skal du gjera for å freista få eit makelaust målblad inn att på den vegen som sette bladet på serplass i mål og innhald. Det er godt meint.

Me ser at (s. 9) ei rad julesongar er oppførde, alle er på bokmål, jamvel «Glade jol» med ei nynorsktekst av Støylen som nynorskskulen i si tid la vinn på syngja inn i elevane. Ljodkringkasting og biletkringkasting bryr seg ikkje, heller ikkje den målblanda pressa. Kven skal då bry seg um ikkje det irradisjonsrike organet som legg målgrunnen for komande aettleder?

Norsk Barneblad blir gjeve ut av Samvirkelaget Norsk Barneblad, som er ei sjølevigande stifting skipa av Bondeungdomslaget i Oslo, Noregs Mållag, Noregs Ungdomslag og Norsk Måldyrkingslag.

Norsk Barneblad får stønad frå Norsk kulturråd.

DAG OG TID

Lyser opp i målmørkret!

Ring oss i dag og ting avisat til spesialpris;

199 kroner for eit halvt år!

Telefon: 22 33 00 97

Dag og Tid

Pilestredet 8, 0180 OSLO

Tlf. 22 33 00 97 – Faks 22 41 42 10 – E-post:bladstova@dagogtid.no

Kunsten kann vinna menneskesinn

Kunsten vinn menneskesinet gjennom språket. Språket kann ikkje styrast gjennom politikk, juss eller økonomi. Dette var eit hovudpunkt for Arnljot Strømme Svendsen i eit fydredrag han heldt i Vestmannalageti haust. Arnljot Strømme Svendsen var innum ei rad perspektivdanande faktorar som han meinte kunde underbyggja ein slik påstand.

Han starta i Bergen for 150 år sidan i 1850 då spirane til Den nationale scene grodde fram i Bergen, og i 1852 vart det norske Theater skipa i Christiania. Desse two teatri utfordra den rådande målstoda med å spela på eit norskare mål enn det gamle Cristiania Theater. På det norske Theater i Christiania vart det driva eit systematisk uppnorskingarbeid gjennom innsatsen til Knud Knudsen. I Bergen vart det bygd opp eit eige scenemål knytt til bergensk uttale. Alt på 1850-talet spela teatret i Bergen *Jeppe på Bjerget* på sognamål. 1850 vart eit tidsskilje for den nasjonale voksteren.

Ei hopehavssøkjing tok til. Ole Bull var ein frontpilar i dette arbeidet, og han for fram på ein sers uoriginal måte. Han fann unge skodespelarar til teatret. Mange av skodespelarane var millom 16-20 år. Dei fekk gode voksterkår i den tid teatret greidde seg. I 1862 vart det stopp, og først 14 år seinare vart Den nationale scene skipa som eit trygt og varande teaterprosjekt i Bergen. Teatret feira 100 års jubileum i 1976 og driv godt.

Den tidlege teaterskipingi i Bergen førde med seg at ei rad skodespelarar vart upplærde i og vart vane til å nytta eit bergensk prega talemål på secna. Bergensk fekk soleis status, og ingen bergensarar vart retta til å tala austlandsk. Det viser at språket kunde arbeida seg fram gjennom kunst.

Språket tilliks med ytringar i musikk og biletkunst fylgjer strenge lover. Dei kunstneriske elementa vert bygde opp på ein måte som gjer at utøvarane vert prega av det same. Grensone for den likskapen ein finn i kunsti kann fylgja eit kulturumråde, ei grupper av land eller heile verdsdelar. T.d. er austeuropæisk kunst serprega frå vår.

Språk kann ikkje styrast mekanisk. Likevel vil det vera nokre viktige aktørane som styrer mykje av språklaginga i samfundet gjennom verksemdi si. 1)

Fagfolk lagar sitt språk. 2) Skulen styrer språket ved tvang. 3) Pop og mediemenneske spreider språklege ytringar. 4) Språkbyråkratar og embetsmenn lagar sitt språk i offentlege dokument og utgreidinger. 5) Forfattarar kann skriva so godt at språket deira danar mynster.

I dag kann mange skriva, men det er ikkje alltid at dei fær spreidd det dei skriv. Ein må finna talent og utvikla. Målrørsla må gripa fatt i nye miljø og gjera desse miljø til sine. Strømme Svendsen hadde mange døme på korleis dette hev vorte gjort. Han kom med lovord til Det Norske Teatret i Oslo som hev greidd å samla fulle hus og skapa store framsyningar. Styremaktene hadde ikkje noko val når Det Norske Teatret trond nytt husrom. Det var det beste teatret i Oslo.

Strømme Svendsen var formann for Den nasjonale scene i Bergen fram til 1982. I Bergen hadde me stødt suksess med framsyningar på nynorsk. Dei var sers umtykte. Me lærde mykje av Det norske teatret i periodar. Til dømes var Det norske teatret svært haghendte med barneframsyningar. Her fekk me fleire gode idear.

Målrørsla må vinna menneskesinn gjennom talentfulle kunstprestasjonar. Det vil gjeva perspektiv til arbeidet vårt, slutta Strømme Svendsen.

Lars Bjarne Marøy

Jolehelsing frå Russland

Ei gild jolehelsing fekk Vestmannen og bladstyraren frå den russiske venen vår, Vladimir L. Puzatov i Astrakhan i Russland:

Kære norske venen Vestmannen.

Genom detta brevet vil eg gerne få uttrykka Dykk mi varmaste takksem for at De i so mange år hev sendt meg bladet Dykkar som gåva. Det hev eg alltid havt so mykit nytta og glede av, det hjelper meg storleg til å utvikla ei kensla for kvat som er ålmant nytta høgnorsk ved å lesa bladet Dykkar. Beste venehelsingar og eit velsignat nytt år til Dykk.

Ivar Aasen-bøker

Ivar Aasen: Norsk Maalbunad. Samanstelling av norske ord etter umgrep og tyding, 2. utg. Hefta kr 60, i bd. kr 80

Arne Garborg: Ivar Aasen. Fyreord av Trygve Lande. Fin miniatyr-bok. 1996, i bd. kr 95.

Jostein Krokvik: Ivar Aasen – sosial frigjerar og nasjonal målreisar.

Livsskildring. 1996, bd. kr 250

Jarle Bondevik og Oddvar Nes (red.); Ivar Aasen-studiar. I. Med artiklar av Jarle Bondevik, Andrew Robert Linn og Bjarne Ulvestad. 1998, hefta kr 160

I serien med dei uprenta skriftene etter Ivar Aasen, utgjevne av Jarle Bondevik, Oddvar Nes og Terje Aarset, er til no desse bøkene komne:

1. Sunnmørsgrammatikkane av Ivar Aasen. 1992, hefta kr 180

2. Målsamlingar frå Sunnmøre av Ivar Aasen. 1994, hefta kr 200

3. Målsamlingar frå Bergens Stift av Ivar Aasen. 1995, hefta kr 230

4. Målsamlingar frå Christiansands og Agershuus Stifter av Ivar Aasen. 1997, hefta kr 230

5. Målsamlingar frå Trondhjems og Tromsø Stifter av Ivar Aasen. 1998, hefta kr 230

Norsk Bokreidingslag

Postboks 684, 5001 Bergen

Telefon 55 30 18 99 – Telefaks 55 32 03 56

Vestmannen

Misvisande i Tuft-framlegget til NMU

Etter årsskiftet kom nr. 5/6-99 av *Motmåle*, bladet til NMU, eit godt nummer på 40 sider. Det er mangslunge som vanleg, med tilfang m.a. frå teater, musikk, bøker – og sjølvsagt um målsak.

Håvard Tangen hev med målteigen sin, og dertil eit lite utplukk frå lagsbladet for 25, 15 og 10 år sidan. Ein lesar meiner det er for mykje konservativt mål (= tradisjonelt mål, høgnorsk) i bladet, og bladstyraren Ingvild Aursøy Måseide svarar visleg at ho vil ikkje drepa skrivegleda ved å krangla um kva normal skribenten skal nyta. NMU er laget for alle som nyt tar nynorsk, same kva former dei held seg til.

Me finn framlegget til ny Tuft for NMU, vedteke på landsstyremøtet i haust. Dette er ei sak for målungdomen, men linone um atterslaget i etterkrigstidi er misvisande: «I etterkigstida vart norsk-målsframgangen møtt med ein kraftig reaksjon frå riksmålstilhengjararne. Nynorskfolket kom på defensiven, og reiste seg ikkje før på syttitalet».

Den sterke offensiven frå riksmåls-hald vende seg ikkje primært mot nynorsken, men mot den statlege tvangspolitiken og samnorsken. At det gjekk ut yver nynorsken, er so, endå meir, kanskje, av di framskotne målfolk knytte seg til samnorsken. Den lagnadstunge samnorskof-fensiven burde vore nemnd.

Røyndomen kjem fram i det vesle uppsetet i same bladet med utspryting av sume målfolk og riksmålsfolk um Riksmålsforbundet. Sume på både sider kjem meir og mindre tydeleg inn samnorskpolitikken, m.a. medlem i Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur, Liv Bliksrud, som slær fast at no hev samnorskenapt.

Motmåle kostar kr 40,- for einskild-nummer, det er verdt pengane og du fær det frå NMU.

Jostein Krokvik

**NYNORSK
ANTIKVARIAT**

Pb 9243 Grønland, 0134 OSLO
Tlf 22 19 02 11
Faks 22 19 61 10
epost:
tinging@nynorskantikvariat.no
Kontortid: onsdag

Verdfulle bøker

Gunnstein Akselberg og Jarle Bondevik, red.:

Heidersskrift til Oddvar Nes

24 artiklar frå mål- og namnegransking. Hefta kr 275,-

Alv Askeland: Folkesuverenitet, Stortinget og Grunnlovi.

Frisk essay-samling på godt mål um grunneggjande spørsmål for norsk folkestyre og sjølvstende. Gjelsvik-prisen. Hefta kr 135,-.

Alv Askeland: Kyrkjeljod. Salmar. Hefta kr 115,-.

Jarle Bondevik og Andreas Bjørkum: Festskrift til Anders Ohnstad.

Hefta kr 200,-.

Conrad Clausen: Festskrift til Ludv. Jerald. I bd. kr 195,-.

Gunnar Gilberg: Sjå attum (dikt). Hefta kr 80,-.

Hannaas, Clausen, Jerald: Vestmannalaget 110 år. I bd. kr 200,-.

Sigrid Omland Hansteen: Idyllar i ei ulvetid (dikt). Hefta kr 130,-.

Arne Horge: Gråskuggen. Fin barnebok med teikningar av Dagfinn Instanes og unge hjelparar. I bd. kr 168,-.

Ludv. Jerald: Heimlandet dreg. Roman. Hefta kr 45,-, i bd. kr 65,-.

Ludv. Jerald: Grundtvig og folkehøgskulen i dag. I bd. kr 130,-.

Jostein Krokvik: Norskrot skriftmåls store fall. Um det nynorske atterslaget i etterkrigstidi. Hefta kr 130,-.

Jostein Krokvik: Ny Hungrvekja og Jan Prahl. Hefta kr 160,-.

Jostein Krokvik: Mål og vanmåle. Soga um det offentlege målet. Hefta kr 160,-.

Jostein Krokvik: Kjettarord um norsk målalkymi. Hefta kr 24,-.

Gudlaug Nedrelied: I ulvekjeften (dikt). Hefta kr 110,-.

Olav Nygard: Dikt i samling. 100-årsutg. ved Conrad Clausen. I bd kr 145,-.

Sigurd Sandvik: Skriv betre norsk. Rettleiding i målbruk. Hefta kr 115,-.

Sigurd Sandvik: Suldalsmålet II. Ny samling ord og ordlag frå Suldal.

Hefta kr 100,-. Suldalsmålet I og II samla for kr 200,-.

Sigurd Sandvik: Litl-Ola. Um 7-åringen Litl-Ola som veks upp på fjellgard i Suldal på 1920-talet. Astrid Haugland teiknar. Hefta kr 145,-.

Sigurd Sandvik: Stølsguten. Ola hev vorte 9 år og er gjætgut. Samstundes skildring av arbeidsliv og folkeliv i Suldal. Hefta kr. 145,-.

Gustav Indrebø: Norsk Målsoga. Det store målsogeverket. I band kr 350,-.

Gustav Indrebø: Kva er målreising. Utvalde artiklar. Hefta kr 50,-. **Gustav Indrebø: På norsk grunn.** Hefta kr 125,-.

Inger Indrebø Eidissen: Gustav Indrebø. Ei livsskildring.

Skildra frå nært hald. I band kr 230,-.

Nikolaus Gjelsvik: Von og veg. Gjelsviks høgskatta erverbrev um norsk målføring. I band kr 60,-.

Severin Eskeland: Framandordbok. Einaste nynorske. I band kr 115,-.

Severin Eskeland: Ei minnebok. I band kr 50,-.

Egil Lehmann: Reise det som velt er. Hefta kr 115,-.

Egil Lehmann: Færøysk-norsk ordbok. I band kr. 150,-.

Egil Lehmann: Islandsks-norsk ordbok. I band kr 250,-.

Egil Lehmann: Norsk-islandsks samtaleordbok (parlør). Hefta kr 20,-.

Dessutan folkeminnebøker frå Hardanger av Halldor O. Opdal, forvitnelege bøker av Ola Breive, dikt av Egil Lehmann, romanar, dikt, og folkeminnebøker av mange andre bokskrivarar! Bed um utførleg boklista!

Norsk Bokreidingslag

Postboks 684 – 5807 Bergen

Tlf. 55 30 18 99 Faks: 55 32 03 56 Postgiro 0809 3918844

Nynorsk dikt-CD i kjømdi

I 1967 gav det gamle mållaget Sunnmøre Vestmannalag ut Islandsk-norsk ordbok⁴ av Eigil Lehmann. 20 år etter kom færøysk-norsk ordbok med same forfattar og utgjevar. Lehmann hev vore både målmann, diktar og prest og er enno ein av frontfigurane for Vestmannalaget i Bergen. Etter at laget vart uppattskipa hausten 99 ynskjer Sunnmøre Vestmannalag å heidra Lehmann med å gjeva ut ein CD der Lehmann les eigne dikt. Eigil Lehmann er no 93 år gammal og hev tidlegare gjeve ut diktsamlingane

Atturljom, Ettirrakstur og Lilja i dal, alle tilgjengelege frå Norsk Bokreidingslag.

Fram til CD'en kjem i sal i slutten av mai, vil Sunnmøre Vestmannalag leggja ut smakebitar på internett i det populære MP3-formatet. Nett no kann ein finna diki «Fader vår», «Kjelda» og «Bøn til kjærleiken» på internett-tilskrifti <http://www.geocities.com/nynorsk.geo/samba>ndet/lehmann.htm.

Stjorni i Sunnmøre
Vestmannalag

Avgrentet ovanfor er frå bladet Møre, Volda for 4. jan. 2000. Det er eit døme på den medvitne utettervende verksemd til Sunnmøre Vestmannalag (og Volda og Ørsta målungdom). Me lyt ut um vår eigen krins – med målet vårt og grunntankane våre, til lokalpressa og distriktspressa.

Og so ser me at diki til Eigil Lehmann er i vinden – som rett og rimeleg er. Dei er originale og vekkjer til ettertanke, på meir enn ein måte. Og snart vert dei å få på CD med Lehmann sjølv til uppesar. Til CD'en kjem i sal i mai, sør me kjøpa bøkene til Lehmann frå Norsk Bokreidingslag.

Godt sagt um
nasjonalitet:

Nationalitet er ikke Stof; det er Virksomhed, Liv, Form. Det er derfor, den for sin frie og sunde Udvikling trænger Sproget.

Arne Garborg i «Den nynorske Sprog- og Nationalitetsbevægelse» (1877)

Snakk med oss om Plassering

Vi gir deg betre råd!

KREDITKASSEN

HER FINN DU OSS I HORDALAND:
 Arna - Bryggen - Fana - Fyllingsdalen - Landås - Rådhusplass - Åsane
 Askøy - Austervoll - Bømlo - Norhordaland - Os - Osterøy - Sotra

Sluttordet

Duuns forfatterskab er lokalt, fordi han fortæller om namdøler, nationalt, fordi namdølerne er nordmænd, og universelt fordi de er mennesker.

Arnulf Øverland i boki
«Olav Duun» (1926)